

Pravda a přesvědčení

S pravdou to je nesnadné, protože všechny lidské pokusy o její pochopení a vyjádření jsou pouze „relativní“, tj. platí nebo neplatí jen ve světle pravdy samé – a tou nikdo nedisponuje, ale každý jí musí být otevřen jako poslednímu a rozhodujícímu kritériu. Z toho pak zřetelně vyplývá, že je třeba se rozhodně vyvarovat každé arogance, s níž bychom si dovolili své porozumění pravdě ztotožnit s pravdou samou. Právě proto je vždycky nezbytné zřetelně formulovat také důvody, proč máme za to, že jsme pravdu pochopili, tj. že naše porozumění je vskutku pravdivé. To, že se každé pochopení pravdy musí vztahovat k pravdě samé a že se musí na pravdu vposledu odvolávat, takže nesmí ztrácet ze zřetele, že je „relativní“, nesmí být ovšem interpretováno tak, že každý má nějakou svou pravdu. Arogantní sebevědomí, že já, právě já mám pravdu a že ta „moje“ pravda je tou „absolutní“ pravdou samou, je jenom jedem chybný a někdy zhoubný extrém; stejně tak chybná a někdy zhoubná je opačná krajnost, kdy pro samé zdůrazňování relativity všeho lidského poznání a chápání už začneme ztrácet jakýkoli svůj vztah k pravdě – relativita pak přestává mít charakter vztahu k něčemu, co samo relativní není, ale stává se svévolí, nahodilostí nebo lhostejností. Bez jasného přesvědčení stejně tak, jako bez svobody, není žádné cesty k pravdě.

(Písek, 060510-1.)